

A L B E R T R U Y L,

MALEISCH TAALKUNDIGE (1630).

ALBERT RUYL, van Enkhuizen, was een der eerste personen die zich in Indië met het Maleisch heeft bezig gehouden. Wanneer, in welke betrekking en hoe lang hij aldaar vertoefd heeft, heeft ons tot dusverre niet mogen gelukken te ontdekken. Vermoedelijk echter was hij er met onze eerste schepen, daar er reeds in het jaar 1611 door hem in druk werd gegeven, "de forme van de bevestiginghe des Houlijcx, den Christelijcken Doop, ende een seecker vraeghboecxken van St. Aldegonde, mitsgaders een grooten A B boeck, alles gestelt in de Malajische Tale¹."

Het volgende jaar (1612) werd van hem gedrukt "Spiegel van de Malajische tale, in de welke sich die Indiansche jeucht Christelijck ende vermaeckelijck kunnen oefenen enz. met een vocabularium van de Duytsche ende Malajische tale, dienstich voor alle liefhebbers derselven²."

Sedert hield hij zich onledig met het vertalen der Evangelisten in het Maleisch. In de notulen der vergadering van de Zeventienen, vinden wij dienaangaande het navolgende opgeteekend (onder die van den 21sten Augustus 1629): "Alsoo ALBERT RUYL in de Maleijsche tale heeft getranslaert het Evangelium Matthei³, daervan 480 Exemplaren doen drucken,

¹ Zie de opdracht van het onderstaande werkje.

² *De Spiegel van de Maleische tale*, werd uitgegeven te Amsterdam bij DIRCK PIETERSZ., op 't Water, in de *Witte Persse*, 1612. Zie over den Inhoud, *Kronijk, Histor. Genootschap*. Utrecht, 1848, bl. 233.

³ Dit komt *niet* overeen met hetgeen wij lezen in de *Moniteur des Indes*, Tom. III, pag. 387, namelijk: "La première édition en Malai de l'évangile selon St. Mathieu

die volgens zijn declaratie bedragen *f* 628.5, is hem gelast de exemplaren aen de Camer van Amsterdam te senden, ende is de Camer van Enckhuijsen gelast hem die te betaelen. Ende is hun gerecommandeert het Evangelium Marcum, dat begost is, oock voort te translateren ende drucken; sonder verder translaten te doen, dan door expresse order. — Zijn moeijs te stelt hij ter discretie van de vergadering.”

1630, 13 Maert. “Op de Missive van ALBERT RUYL, in dato 12 Maert, geschreven aen de Seventienen, is goetgevonden, hem te doen aenschrijven, dat hij met de vordere Evangelien te doen drucken ophoude tot naerder ordre van de Comp^e. ende tot dat men van Indiën advijs sal hebben becomen, hoe de voorgaende translatie van Matthei ende Marcum aldaer bevallen ende off daer eenige vrucht van verhoopt werdt.”

1630, 14 Augustus. “Op de Missive van ALBERT RUYL van Enckhuijsen, aengaende zijn declaratie van costen gevallen op 't drucken van de Evangelist Marcus, ende voorts dat hij zijn vordere pretentiën stelde ter discretie van dese vergadering; alsmede dat hij 't Evangelie Lucam al in 't Maleijs getranslateert hadde ende besich was met het Evangelie Johannes, is goetgevonden dat den voormelden RUYL bij de Camer Amsterdam sal aengeschreven worden, dat zijn Ed. gelieve te continueren in de voormelde translatie ende met een de voornoemde Camer geauthoriseert om sijne pretentie dien aengaende eerlijck te voldoen.”

In de Kronijk van het Histor. Genootschap¹, waar wij een verslag van zijn werk “de Spieghele” gaven, opperden wij het vermoeden, dat hij Predikant zoude geweest zijn. Sedert werden wij bekend met het werk van D^r. NICOLAES VAN WASSENAER, *Allergedenckwaerdigste Geschiedenissen*.

“fut publiée en 1629 à Enckhuizen, par RUYL. La traduction était de VAN HAZEL, “revue par ledit RUYL. L'édition d'Amsterdam est de 1639, à laquelle fut ajouté “l'évangile selon St. Marc. Voir VAN HOËVELL, *Tijdschrift ter bevordering van Christelijken zin in Nederlandsch Indië*, Batavia, 1846, Tome I.”

¹ Zie Noot 2 bl. 102.

Wij gelooven, naar aanleiding van dat werk, met meer grond te kunnen aannemen, dat hij is geweest Koopman of Opperkoopman in dienst der Comp^e.

In 1622 namelijk, werd 's lands Kapitein VAN KRIMPEN met het schip *Overijssel*, van 36 stukken en met 120 koppen bemand, benevens 2 galeijen naar Salée gezonden; behalve eenige Ingenieurs, wier namen niet genoemd worden, had hij aan boord den Commissaris ALBERT RUYL van Enkhuisen, die in last schijnt gehad te hebben om aldaar eenige slaven te lossen. Het schip *Overijssel* kwam den 6^{den} Dec. voor Salée. De Commissaris RUYL, vergezeld van een Jood, PILATO genaamd, werd aan wal gezet om te vernemen of de Keizer hunne commissie te Maraca wilde ontfangen, die hun daartoe de stad Saffe aanwees. Hij slaagde in zijne commissie, daar hij 32 slaven loste; 16 van hen kwamen in Maart 1623 in Holland, de overigen bleven bij Kapitein VAN KRIMPEN aan boord en kwamen met hem in het Vaderland.

Verdere bijzonderheden zijn ons van RUYL niet bekend geworden.

P. A. LEUPE.

In het jaar 1621 is te 'sGravenhage bij AERT MEURIS, boekverkooper in de Papestraat, in den Bijbel, een werkje uitgekomen dat, zoowel om zijne zeldzaamheid als om den voor de geschiedenis des Christendoms in de Molukken niet onbelangrijken inhoud, hieronder herdrukt is.

De titel is:

HISTORISCH

ENDE

GRONDICH VERHAEL,

VAN DEN STANDT DES CHRISTENDOMS INT
QUARTIER VAN AMBOINA, MITSGADERS VAN DE HOOPE
ENDE APPARENTIE EENIGHER REFORMATIE ENDE
BETERNISSE VAN DIEN,

GHESTELT DOOR

SEBASTIAEN DANCKAERTS,

PREDICANT DES GODDELIJCKEN WOORDTS ALDAER,

ENDE BY DEN SELVEN MET HET SCHIP WALCKEREN, ONLANGS UYT OOST-INDIEN
IN ZEELANDT AENGHEKOMMEN, OVER-GHESONDEN.

Een klein gedeelte van dit "Verhael" heeft VALENTYN overgenomen in zijn "Ambonsche zaaken van de godsdienst," bl. 38 vgg., die in het 3^e deel van zijn bekend werk worden beschreven.
